

Olje og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Konsekvensutredning for utbygging av Goliat feltet – høringsuttalelse

Det vises til høringsbrev av 7. november 2008. Norges Kystfiskarlag har gjennomgått konsekvensutredningen for utbygging og drift av oljefeltet Goliat utarbeidet av operatøren Eni Norge AS. Norges Kystfiskarlag ønsker å fremme følgende merknader i saken:

1.0 Generelle merknader

Eni Norge har i tråd med gjeldende lovverk fremlagt konsekvensutredning som en del av Plan for utbygging og drift av Goliatfeltet. Norges Kystfiskarlag vil på prinsipielt grunnlag påpeke det uheldige i at konsekvensutredning av denne typen prosjekter er tillagt involverte rettighetshavere. Norges Kystfiskarlag er innforstått med at dette skjer i medhold av Petroleumslovens bestemmelser, men finner likevel grunn til å påpeke det uheldige i en praksis som etter vårt syn bidrar til å underbygge troverdigheten av gjennomførte konsekvensutredninger. Dette gjelder ikke minst i tilfeller med stor grad av interessekonflikt mellom ulike næringsaktører og/eller mellom miljø- og næringsinteresser. På generelt grunnlag kan det stilles spørsmål ved om negativ påvirkning på øvrige næringer og miljø i tilstrekkelig grad tas på alvor når ansvaret for konsekvensutredning tillegges rettighetshaver. Konsekvensutredningens fremstilling vil ha stor betydning for den videre prosessen, og Norges Kystfiskarlag ser det derfor som uheldig at denne i så stor grad utformes av rettighetshaver. Det er grunn til å påpeke betydningen av at risikovurderinger må bygge på objektive kriterier, og at ikke oljeselskapene selv gis anledning til å definere akseptkriterier for miljørisiko og risiko for andre berørte næringer.

2.0 Dialog med fiskerinæringen

Norges Kystfiskarlag har merket seg at konsekvensutredningen fremholder dialog med lokale fiskere/fiskerimyndigheter om eventuelle trasèvalg og tidsperioder for seismiske undersøkelser, som avbøtende tiltak for å redusere operasjonelle ulemper for fiskeri. I den forbindelse gjøres det oppmerksom på at Norges Kystfiskarlag har egne lokalavdelinger både på Sørøya og i Kvalsund kommune, i tillegg til flere øvrige lokallag i Finnmark. Berørte lokallag bes involvert i en eventuell dialog, og lokale fiskeres synspunkter og lokalkunnskap må tillegges vekt.

3.0 Vurdering av en eventuell utbygging

Norges Kystfiskarlag har gjennom høringsuttalelse i forbindelse med konsekvensutredningen for Lofoten-Barentshavet (ULB) gått imot prøveboring, utbygging og drift av petroleumsvirksomhet i kystnære områder. Landsmøtet 2008 stadfestet dette vedtaket.

Fra organisasjonens landsmøte i 2006 (sak 17/2006) er det et krav at det heller ikke må tillates åpnet for petroleumsaktivitet som berører viktige gyte- og fiskeriområder langs kysten etter 2010.

Landsmøtet 2008 fattet i tillegg følgende vedtak (sak 16/2008):

En videre utbygging av oljevirkosomhet langs norskekysten må ikke skje på bekostning av fiskerinæringen og den fremtidige utviklingen av bestandene og næringen. Det må ikke tillates skyting av seismikk i områder og perioder med fiskeriaktivitet, og gjeldende regelverk fastsatt i saltvannsfiskeloven og ressursforskriften som gir fiskeriene prioritet må legges til grunn. Det er vesentlig at også skremmeeffekten legges til grunn i vurderingen av når seismisk aktivitet er til hinder/skade for fiskeriene. Eventuelle frikjøpsordninger som legitimerer at fiskerinæringen fortrenses til fordel for seismikk og øvrig oljeaktivitet bør ikke aksepteres.

På lik linje med den praksis som er gjeldende for spesielt utsatte landområder, bør det vurderes innført et generelt vern av landets viktigste kystnære gyte og fiskefelt mot oljeaktivitet, utbygging av vindmøllerparker og annen virksomhet som kan true fremtidig produktivitet og fiskeri i slike områder.

En eventuell utbygging av Goliat berører grunnleggende gyte og oppvekstområder for flere av våre kommersielt viktigste arter, og for arter som er av avgjørende betydning for dynamikken i Barentshavet. Bestandene av torsk, lodde og sild utgjør de potensielt største innen sin art i verden, og den fremtidige utviklingen av disse vil være essensiell for fremtiden til norske fiskerier. Goliat berører også viktige områder for fiskeriutøvelse, i tillegg til en rekke særlig sårbare naturområder, herunder det nordligste registrerte Lophelia-rev og viktige hekkeområder for en rekke sjøfuglarter. I alt tre foreslåtte marine verneområder ligger innenfor mulig influensområde og i randsonen av influensområdet av en eventuell oljeutblåsning fra Goliat. Innen interesseområdet for Goliat er det også registrert to nasjonale laksefjorder. Flere MOB-A og MOB-B¹ områder vil være innenfor influensområdet av Goliat både sommer og vinterstid. Forvaltningsplanen for Lofoten og Barentshavet (st. meld. nr 8: 2005-2006) slår fast at Goliat befinner seg innenfor det som defineres som *spesielt verdifulle områder (SVO)*. Dette er områder der et eventuelt oljeutslipp anses som særlig risikofyllt og vil kunne gi langvarige og/eller irreversible konsekvenser.

Havforskningsinstituttet har i sin høringsuttalelse av 9. desember 2008 påpekt at den fremlagte konsekvensutredningen ikke gir et korrekt bilde av miljøkonsekvensene av et eventuelt oljeutslipp som følge av Goliat, og at tapsandelen i den voksne delen av bestanden kan bli betraktelig høyere enn de 3,3% som er det maksimale anslaget i konsekvensutredningen. Gjennom å øke den effektive dødeligheten på voksen fisk antas et oljeutslipp å kunne slå ut en svært stor del av en årsklasse. I en kronikk av samme dato påpeker Havforskningsinstituttet stor usikkerhet i forhold til hvor stor del av fiskeegg og larver som naturlig overlever og rekrutterer til den fiskbare delen av bestanden. Havforskningsinstituttet utelukker derfor ikke at selv begrensede oljeutslipp kan tenkes å ramme en hel årsklasse av fisk, og i verste fall realisere en dødelighet i forhold til den voksne bestanden på opp mot 100%.

Det fremgår av konsekvensutredningen at Goliatutbyggingen er et marginalt samfunnsøkonomisk lønnsomt prosjekt, med en forventet netto kontantstrøm på under 8 milliarder kroner (i 2007-kroner), og en forventet driftsperiode på kun 12 år. Det fremgår klart at sysselsettingseffekten direkte relatert til Goliat vil være liten, og at den lokale og regionale netto sysselsettingsvirkningen vil være relativt lav uansett utbyggingsalternativ. Det er kun ett av de tre vurderte utbyggingsalternativene som vil gi grunnlag for en samfunnsøkonomisk lønnsom drift (Alternativ I). Dette er samtidig det alternativet som forventes å gi lavest

¹ Modell utarbeidet av SFT for fastsettelse/prioritering av utsatte habitater og biologiske ressurser ved evt. oljeforurensning

regionale og lokale ringvirkninger. Til sammenligning utgjorde omsetningsverdien av torsk i Norges Råfisklags distrikt i 2008 alene over 3,9 milliarder kroner². For den planlagte driftsperioden for Goliat vil det i henholdt til de tall som er fremlagt i konsekvensutredningens underlagsrapport om fiskeri, kunne forventes en førstehåndsverdi for fisk fra havområdene rundt Goliat på mellom 19 og 30 milliarder kroner. Forventet sysselsettingseffekt i driftsperioden er beregnet til kun 140-150 årsverk/personer, samt 15-20 årsverk i indirekte sysselsetting i Finnmark. Dette må anses som forholdsvis beskjedent, sammenlignet med at det i de seks kommunene som utgjør influensområdet for et overflateutslipp fra Goliat alene var registrert³ 535 fiskere på Blad B (hovedyrke) og 146 på Blad A (biryke). Normalt anslås en arbeidsplass på havet å gi to arbeidsplasser på land i foredling og relatert virksomhet.

Sett i en slik sammenheng mener Norges Kystfiskarlag det er all grunn til å stille spørsmål ved om en utbygging av Goliatfeltet kan forsvares, sett i forhold til den risiko som prosjektet innebærer for viktige naturressurser og fiskebestander, for fremtidig fiskeriutøvelse og for det fremtidige verdipotensialet av berørte fiskerier.

Konsekvensutredningen tallfester ikke forventede tap for fiskerinæringen som en konsekvens av utbyggingen og eventuelle oljeutslipp i dette kritiske og sårbare området. Dette er etter vårt syn en klar svakhet. Det slås imidlertid fast at *eventuell skade påført som følge av oljeforurensning fra Goliat vil bli kompensert for av rettighetshaverne*. Sett i forhold til det enorme fremtidige verdipotensialet som fiskebestandene i området representerer mener Norges Kystfiskarlag det ikke er realistisk å forvente at dette vil kunne kompenseres fullt ut dersom det i verste fall oppstår varige eller langvarige skader på en bestand. Økonomisk godtgjørelse vil også vanskelig kunne kompensere for de samfunnsmessige konsekvenser dette vil kunne medføre for fiskeriavhengige samfunn.

Konsekvensutredningen tydeliggjør at ulempene for fiskerinæringen vil kunne bli betydelige. Blant annet fremgår det at fiskerinæringen i Nord-Norge, vil kunne forvente til dels langvarige restriksjoner på fiskeriutøvelsen etter en eventuell oljeutblåsning, blant annet som et ledd i å begrense skadevirkningene av såkalte ”renommèeffekter”. Slike restriksjoner vil nødvendigvis medføre store økonomiske tap som for mange vil kunne sette grunnlaget for fremtidig fiskerivirksomhet i fare.

Gjennomgående vurderes likevel konsekvensene for fiskerinæringen som små og/eller moderate. Norges Kystfiskarlag er ikke udelt enig i denne vurderingen, og mener det er behov for en grundigere gjennomgang av konsekvensene for fiskerinæringen som også søker å tallfeste de økonomiske tapene næringen risikerer som følge av utbygging og drift av Goliat, eventuelle oljeutslipp og seismikk. Herunder markedstap og prisfall. Den forventede avkastningen av Goliat må sees i sammenheng med potensialet for tap i andre næringer.

Finnmark har nesten 10% alle landets registrerte fiskere. Vel halvparten av fiskefartøyene i fylket er hjemmehørende i kommunene som ligger innenfor influensområdet for et eventuelt overflateutslipp fra Goliat. Flertallet av disse fartøyene vil være små, lokale kystfartøy med begrenset mobilitet og små muligheter til å kompensere eventuelle fangsttap som følge av utslipp, arealbeslag eller andre operasjonelle ulemper gjennom fiske i andre områder og perioder. Dette indikerer etter vårt syn at konsekvensene for fiskerinæringen ikke vil være så begrenset som det konsekvensutredningen søker å gi inntrykk av. Selv om konsekvensene for næringen samlet sett i noen tilfeller kanskje kan vurderes som moderat, vil konsekvensene for det enkelte fartøy, mottak og for lokalsamfunn der fiskeriene utgjør selve livsgrunnlaget likevel i verste fall kunne være fatale. Det er ikke grunn til å anta at lokale fiskefartøy i stor

² Tall fra Norges Råfisklags omsetningsstatistikk

³ 2006 tall

grad vil være gruppe-II fartøyer” slik konsekvensutredningens underlagsrapport hevder. Det er videre grunn til å påpeke at en rekke av deltakerne også i åpen gruppe (tidligere gruppe II) er heltidsfiskere.

Kystfisket er sesongavhengig og følger naturlige svingninger i ressurstilgangen gjennom året. Den mindre flåten er i tillegg svært væravhengig og har begrenset mobilitet. Dette innebærer at det ofte vil være vanskelig for kystflåten å ”ta igjen” tapt fangst på et senere tidspunkt. Tap som følge av en feilslått sesong vil normalt medføre etterslep som vil kunne påvirke den økonomiske situasjonen for fartøyet over tid.

Sommerens seismikktokt i Nordland VII og Troms II med påfølgende erstatningssøknader fra berørte fiskere som følge av fangsttap og hindring av gjennomføring av et normalt fiske etter blåkveite, viser klart kystflåtens sårbarhet i forhold til denne typen aktivitet. Erfaringene har vist at fangsttap kan vedvare over tid, og innebære betydelige økonomiske tap for den enkelte fisker.

Naturgitte forhold stiller særlige krav til oljevernberedskap i det aktuelle området. Dagens oljevernberedskap er etter Norges Kystfiskarlags syn ikke tilfredsstillende i forhold til å håndtere de utfordringer som et eventuelt oljeutslipp fra Goliat vil kunne medføre. Dette er forhold som må være på plass før en eventuell virksomhet kan iverksettes.

Norges Kystfiskarlag går på denne bakgrunn imot at det åpnes for utbygging og drift av Goliatfeltet under nåværende forutsetninger.

Med vennlig hilsen
Norges Kystfiskarlag

Håvard Jacobsen
Daglig leder

Hilde Rødås Johnsen
saksbehandler